

Unum est sine dolore esse, alterum cum voluptate.

Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Quamquam id quidem, infinitum est in hac urbe; Videsne igitur Zenonem tuum cum Aristone verbis concinere, re dissidere, cum Aristotele et illis re consentire, verbis discrepare? Sin ea non neglegemus neque tamen ad finem summi boni referemus, non multum ab Erilli levitate aberrabimus. Ergo opifex plus sibi proponet ad formarum quam civis excellens ad factorum pulchritudinem? Duo Reges: constructio interrete. Et si in ipsa gubernatione neglegentia est navis eversa, maius est peccatum in auro quam in palea. Illorum vero ista ipsa quam exilia de virtutis vi! Quam tantam volunt esse, ut beatum per se efficere possit. Qua exposita scire cupio quae causa sit, cur Zeno ab hac antiqua constitutione desciverit, quidnam horum ab eo non sit probatum; Virtutis, magnitudinis animi, patientiae, fortitudinis fomentis dolor mitigari solet. Audeo dicere, inquit.

Quis enim confidit semper sibi illud stabile et firmum permansurum, quod fragile et caducum sit? Idem fecisset Epicurus, si sententiam hanc, quae nunc Hieronymi est, coniunxisset cum Aristippi vetere sententia. Habes, inquam, Cato, formam eorum, de quibus loquor, philosophorum. Huius, Lyco, oratione locuples, rebus ipsis ielunior. Sin ea non neglegemus neque tamen ad finem summi boni referemus, non multum ab Erilli levitate aberrabimus. Est enim effectrix multarum et magnarum voluptatum. Nos quidem Virtutes sic natae sumus, ut tibi serviremus, aliud negotii nihil habemus. An eum discere ea mavis, quae cum plane perdidiceriti nihil sciat? Voluptatem cum summum bonum diceret, primum in eo ipso parum vidit, deinde hoc quoque alienum; Ipse Epicurus fortasse redderet, ut Sextus Peducaeus, Sex. Itaque primos congressus copulationesque et consuetudinum instituendarum voluntates fieri propter voluptatem; Quae fere omnia appellantur uno ingenii nomine, easque virtutes qui habent, ingeniosi vocantur. Non laboro, inquit, de nomine. Nam Metrodorum non puto ipsum professum, sed, cum appellaretur ab Epicuro, repudiare tantum beneficium noluisse;

Quae enim dici Latine posse non arbitrabar, ea dicta sunt a te verbis aptis nec minus plane quam dicuntur a Graecis. Quis est enim, in quo sit cupiditas, quin recte cupidus dici possit? Semper enim ex eo, quod maximas partes continet latissimeque funditur, tota res appellatur. Venit enim mihi Platonis in mentem, quem accepimus primum hic disputare solitum; Huic ego, si negaret quicquam interesse ad beate vivendum quali uteretur victu, concederem, laudarem etiam; In parvis enim saepe, qui nihil eorum cogitant, si quando iis ludentes minamur praecipitatuos alicunde, extimescunt. Qui igitur convenit ab alia voluptate dicere naturam proficisci, in alia summum bonum ponere? Sed non alienum est, quo facilius vis verbi intellegatur, rationem huius verbi faciendi Zenonis exponere.

Varietates autem iniurasque fortunae facile veteres philosophorum praeceptis instituta vita superabat. Theophrastus mediocriterne delectat, cum tractat locos ab Aristotele ante tractatos? Isto modo ne improbos quidem, si essent boni viri. Nihilne te delectat umquam -video, quicum loquar-, te igitur, Torquate, ipsum per se nihil delectat? Ex quo illud efficitur, qui bene cenent omnis libenter cenare, qui libenter, non continuo bene. Quis enim potest ea, quae probabilia videantur ei, non probare? Quorum omnium quae sint notitiae, quae quidem significantur rerum vocabulis, quaeque cuiusque vis et natura sit mox videbimus. Nam quid possumus facere melius?

De vacuitate doloris eadem sententia erit. Num igitur eum postea censes anxio animo aut sollicito fuisse? Eorum enim omnium multa praetermittentium, dum eligant aliquid, quod sequantur, quasi curta sententia; Sit hoc ultimum bonorum, quod nunc a me defenditur; Nec vero pietas adversus deos nec quanta iis gratia debeatur sine explicatione naturae intellegi potest. Aliam vero vim voluptatis esse, aliam nihil dolendi, nisi

valde pertinax fueris, concedas necesse est.

Ne in odium veniam, si amicum destitero tueri.

Quae cum USD1809 ita sint, effectum est nihil esse malum, quod turpe non sit. Nemo nostrum istius generis asotos iucunde putat vivere. Quod quoniam in quo sit magna dissensio est, Carneadea nobis adhibenda divisio est, qua noster Antiochus libenter uti solet. Gracchum patrem non beatiorem fuisse quam fillum, cum alter stabilire rem publicam studuerit, alter evertere. Res tota, Torquate, non doctorum hominum, velle post mortem epulis celebrari memoriam sui nominis. Qui si omnes veri erunt, ut Epicuri ratio docet, tum denique poterit aliquid cognosci et percipi. Equidem soleo etiam quod uno Graeci, si aliter non possum, idem pluribus verbis exponere. Sin kakan malitiam dixisses, ad aliud nos unum certum vitium consuetudo Latina traduceret. Non risu potius quam oratione eiciendum? Atqui iste locus est, Piso, tibi etiam atque etiam confirmandus, inquam; Audax negotium, dicerem impudens, nisi hoc institutum postea translatum ad philosophos nostros esset. Iam illud quale tandem est, bona praeterita non effluere sapienti, mala meminisse non oportere? Est enim tanti philosophi tamque nobilis audacter sua decreta defendere.

Non est igitur voluptas bonum.

Hominum non spinas vellentium, ut Stoici, nec ossa nudantium, sed eorum, qui grandia ornate vellent, enucleate minora dicere. Hic quoque suus est de summoque bono dissentiens dici vere Peripateticus non potest. Si enim sapiens aliquis miser esse possit, ne ego istam gloriosam memorabilemque virtutem non magno aestimandam putem. Sed id ne cogitari quidem potest quale sit, ut non repugnet ipsum sibi. Nec vero umquam summum bonum assequi quisquam posset, si omnia illa, quae sunt extra, quamquam expetenda, summo bono containerentur. Ut enim consuetudo loquitur, id solum dicitur honestum, quod est populari fama gloriosum. Sit ista in Graecorum levitate perversitas, qui maledictis insectantur eos, a quibus de veritate dissentiunt. Theophrastus mediocriterne delectat, cum tractat locos ab Aristotele ante tractatos? Quam nemo umquam voluptatem appellavit, appellat; Facit enim ille duo seiuncta ultima bonorum, quae ut essent vera, coniungi debuerunt; Octavio fuit, cum illam severitatem in eo filio adhibuit, quem in adoptionem D.

Sed ea mala virtuti magnitudine obruebantur. Bonum negas esse divitias, praepos- tum esse dicis? Tum Triarius: Posthac quidem, inquit, audacius. Aristoteles, Xenocrates, tota illa familia non dabit, quippe qui valitudinem, vires, divitias, gloriam, multa alia bona esse dicant, laudabilia non dicant. Itaque homo in primis ingenuus et gravis, dignus illa familiaritate Scipionis et Laelii, Panaetius, cum ad Q.

Itaque illa non dico me expetere, sed legere, nec optare, sed sumere, contraria autem non fugere, sed quasi discernere. Nec enim, omnes avaritias si aequae avaritias esse dixerimus, sequetur ut etiam aequas esse dicamus. Parvi enim primo ortu sic iacent, tamquam omnino sine animo sint. Cum autem negant ea quicquam ad beatam vitam pertinere, rursus naturam relinquunt. Primum non saepe, deinde quae est ista relaxatio, cum et praeteriti doloris memoria recens est et futuri atque independentis torquet timor? Color egregius, integra valitudo, summa gratia, vita denique conferta voluptatum omnium varietate. Cuius quidem, quoniam Stoicus fuit, sententia condemnata mihi videtur esse inanitas ista verborum.

Hic ego: Etsi facit hic quidem, inquam, Piso, ut vides, ea, quae praecipis, tamen mihi grata hortatio tua est. Tu vero, inquam, ducas licet, si sequetur; Quam illa ardentis amores excitaret sui! Cur tandem? Quocumque enim modo summum bonum sic exponitur, ut id vacet honestate, nec officia nec virtutes in ea ratione nec

amicitiae constare possunt. Nec vero hoc oratione solum, sed multo magis vita et factis et moribus comprobavit. Videmus in quodam volucrum genere non nulla indicia pietatis, cognitionem, memoriam, in multis etiam desideria videmus. Cum id quoque, ut cupiebat, audivisset, evelli iussit eam, qua erat transfixus, hastam. Perturbationes autem nulla naturae vi commoventur, omniaque ea sunt opiniones ac iudicia levitatis.

Nam quibus rebus efficiuntur voluptates, eae non sunt in potestate sapientis. Qui ita affectus, beatum esse numquam probabis; Huic mori optimum esse propter desperationem sapientiae, illi propter spem vivere. Tecum optime, deinde etiam cum mediocri amico. Cuius etiam illi hortuli propinqui non memoriam solum mihi afferunt, sed ipsum videntur in conspectu meo ponere. Quod enim testimonium maius quaerimus, quae honesta et recta sint, ipsa esse optabilia per sese, cum videamus tanta officia morientis? Quod enim vituperabile est per se ipsum, id eo ipso vitium nominatum puto, vel etiam a vitio dictum vituperari. Itaque quantum adiit periculum! ad honestatem enim illum omnem conatum suum referebat, non ad voluptatem. Quid, si reviviscant Platonis illi et deinceps qui eorum auditores fuerunt, et tecum ita loquantur? Graecum enim hunc versum nostis omnes-: Suavis laborum est praeteritorum memoria.

Quodsi vultum tibi, si incessum fingeres, quo gravior viderere, non esses tui similis; Id enim volumus, id contendimus, ut officii fructus sit ipsum officium. Vitiosum est enim in dividendo partem in genere numerare. Eaedem res maneant alio modo. Hinc ceteri particulas arripere conati suam quisque videro voluit afferre sententiam.

Expectoque quid ad id, quod quaerebam, respondeas. Dempta enim aeternitate nihilo beatior Iuppiter quam Epicurus; Quis enim potest ea, quae probabilia videantur ei, non probare? Cuius tanta tormenta sunt, ut in iis beata vita, si modo dolor summum malum est, esse non possit. Est autem etiam actio quaedam corporis, quae motus et status naturae congruentis tenet; Numquam audivi in Epicuri schola Lycurgum, Solonem, Miltiadem, Themistoclem, Epaminondam nominari, qui in ore sunt ceterorum omnium philosophorum. Quid paulo ante, inquit, dixerim nonne meministi, cum omnis dolor detractus esset, variari, non augeri voluptatem?

Laelius clamores sofÃ²w ille so lebat Edere compellans gumias ex ordine nostros.

Quae rursus dum sibi evelli ex ordine nolunt, horridiores evadunt, asperiores, duriores et oratione et moribus. Ratio enim nostra consentit, pugnat oratio. Nonne videmus quanta perturbatio rerum omnium consequatur, quanta confusio? Dicet pro me ipsa virtus nec dubitabit isti vestro beato M.

Nec enim, omnes avaritias si aequae avaritias esse dixerimus, sequetur ut etiam aequas esse dicamus. Contineo me ab exemplis. Nunc reliqua videamus, nisi aut ad haec, Cato, dicere aliquid vis aut nos iam longiores sumus. Quo modo autem optimum, si bonum praeterea nullum est? Quid ergo dubitamus, quin, si non dolere voluptas sit summa, non esse in voluptate dolor sit maximus? Aliis esse maiora, illud dubium, ad id, quod summum bonum dicitis, ecquaenam possit fieri accessio. Hoc dictum in una re latissime patet, ut in omnibus factis re, non teste moveamur. Apud ceteros autem philosophos, qui quaesivit aliquid, tacet; Atqui, inquam, Cato, si istud optinueris, traducas me ad te totum licebit. Ergo id est convenienter naturae vivere, a natura discedere. Quid loquor de nobis, qui ad laudem et ad decus nati, suscepti, instituti sumus? Et certamen honestum et disputatio splendida! omnis est enim de virtutis dignitate contentio. Roges enim Aristonem, bonane ei videantur haec: vacuitas doloris, divitiae, valitudo;

Nam si amitti vita beata potest, beata esse non potest. Aliam vero vim voluptatis esse, aliam nihil dolendi, nisi valde pertinax fueris, concedas necesse est. Infinitio ipsa, quam apeirian vocant, tota ab illo est, tum innumerabiles mundi, qui et oriantur et intereant cotidie. Cupit enim dñ-cere nihil posse ad beatam vitam deesse sapienti. His singulis copiose responderi solet, sed quae perspicua sunt longa esse non debent. In voluptate corporis-addam, si vis, animi, dum ea ipsa, ut vultis, sit e corpore-situm est vivere beate.

An me, inquam, nisi te audire vellem, censes haec dicturum fuisse? Gracchum patrem non beatiorem fuisse quam fillum, cum alter stabilire rem publicam studuerit, alter evertere. Ergo in utroque exercebantur, eaque disciplina effecit tantam illorum utroque in genere dicendi copiam. Ex ea difficultate illae fallaciloquae, ut ait Accius, malitiae natae sunt. Vadem te ad mortem tyranno dabis pro amico, ut Pythagoreus ille Siculo fecit tyranno? Non modo carum sibi quemque, verum etiam vehementer carum esse? Ita fit ut, quanta differentia est in principiis naturalibus, tanta sit in finibus bonorum malorumque dissimilitudo. Quis animo aequo videt eum, quem impure ac flagitiose putet vivere? Si enim non fuit eorum iudicii, nihilo magis hoc non addito illud est iudicatum-. Facillimum id quidem est, inquam.

Si quicquam extra virtutem habeatur in bonis.

Quos quidem dies quem ad modum agatis et in quantam hominum facetorum urbanitatem incurritis, non dico nihil opus est litibus-; Hoc etsi multimodis reprehendi potest, tamen accipio, quod dant. Quam vellem, inquit, te ad Stoicos inclinavisses! erat enim, si cuiusquam, certe tuum nihil praeter virtutem in bonis ducere. Utrum igitur percurri omnem Epicuri disciplinam placet an de una voluptate quaeri, de qua omne certamen est? Primum cur ista res digna odio est, nisi quod est turpis? Negat enim tenuissimo victu, id est contemptissimis escis et potionibus, minorem voluptatem percipi quam rebus exquisitissimis ad epulandum. Quid enim necesse est, tamquam meretricem in matronarum coetum, sic voluptatem in virtutum concilium adducere? Illum mallet levares, quo optimum atque humanissimum virum, Cn. Deinde prima illa, quae in congressu solemus: Quid tu, inquit, huc? Neque enim civitas in seditione beata esse potest nec in discordia dominorum domus; Sequitur disserendi ratio cognitioque naturae; Et certamen honestum et disputatio splendida! omnis est enim de virtutis dignitate contentio.

Conferam avum tuum Drusum cum C.

Quod dicit Epicurus etiam de voluptate, quae minime sint voluptates, eas obscurari saepe et obrui. Ex quo intellegitur idem illud, solum bonum esse, quod honestum sit, idque esse beate vivere: honeste, id est cum virtute, vivere. Nec tamen ullo modo summum pecudis bonum et hominis idem mihi videri potest. Age nunc isti doceant, vel tu potius quis enim ista melius? Collatio igitur ista te nihil iuvat. Quodsi Graeci leguntur a Graecis isdem de rebus alia ratione compositis, quid est, cur nostri a nostris non legantur? Immo vero, inquit, ad beatissime vivendum parum est, ad beate vero satis. Num igitur utiliorem tibi hunc Triarium putas esse posse, quam si tua sint Puteolis granaria? Non quaeritur autem quid naturae P259 tuae consentaneum sit, sed quid disciplinae. Quodsi, ne quo incommodo afficiare, non relinques amicum, tamen, ne sine fructu alligatus sis, ut moriatur optabis.

Ait enim se, si uratur, Quam hoc suave! dicturum.

Cum ageremus, inquit, vitae beatum et eundem supremum diem, scribebamus haec. Idque testamento cavebit is, qui nobis quasi oraculum ediderit nihil post mortem ad nos pertinere?